MADAGASKARIN PÄIVÄGEKKO

Phelsuma madagascariensis
(Engl. Madagascar daygecko)

Nimensä mukaisesti Madagaskarin päivägekko on kotoisin Madagaskarilta ja sen lähisaarilta. Nämä hohtavan vihreät, kauniit liskot viihtyvät sademetsien kosteissa oloissa, luonnossa niitä tavataan paljon banaaniviljelysmailtakin. Vaikkakaan lajin käsittely ei ole suositeltavaa on Madagaskarin päivägekko kiehtova terraarioeläin, joka monen harrastajan iloksi myös lisääntyy terraario-oloissa suhteellisen helposti.

Nämä kauniin vihreät liskot ovat saavuttaneet suuren suosion terraariolemmikkeinä ympäri maailman.

Madagaskarin päivägekko on päiväaktiivinen laji, joten lisko-harrastaja pääsee seuraamaan lemmikkiensä touhuilua valoisaan aikaan, tässä mielessä Madagaskarin päivägekko poikkeaakin suuresti monista muista, yleisesti terraario-oloissa pidetyistä gekko-lajeista.

Kaikki *Phelsuma*-suvun päivägekot kuuluvat luonnossa uhanalaisiksi luokiteltuihin liskolajeihin. Luonnosta Madagaskarin päivägekkoja ei kuitenkaan enää aikoihin ole tuotettu, vaan kaikki myytävänä olevat yksilöt ovat terraario-oloissa kasvatettuja. Suomessakin laji on lisääntynyt kiitettävästi, joten tarjolla on myös kotimaisia yksilöitä.

Kooltaan Madagaskarin päivägekko on häntä mukaan laskettuna noin 22-25 cm pituinen.

Elinikä terraario-oloissa on noin 8-15 vuotta.

TERRAARION VALINTA

Madagaskarin päivägekko kiipeilee paljon ja viettääkin lähes koko elämänsä puiden oksistossa, maan tasalla se viettää aikaa vain hyvin harvoin. Tästä syystä terraarion korkeus on pohjapintaa ratkaisevampaa. Jonkinlainen minimi yhden liskon terraariolle on 60x50x70 cm, mutta terraario voi olla reilusti korkeampikin. Varmista terraarion riittävä koko jo osto-tilanteessa Faunattaren henkilökunnalta.

Terraariota ei tule sijoittaa suoraan lattialle, vaan esim. pöydän päälle, jotta terraarion edessä tapahtuva liikehdintä ei häiritse liskon elämää.

Madagaskarin päivägekot on viisainta majoittaa kukin omaan terraarioonsa, tämä helpottaa liskon voinnin tarkkailua. Jos kuitenkin halutaan majoittaa useampia gekkoja samaan terraarioon, on parasta hankkia pelkkiä naaraita. Pareittain pidettynä koiras usein ahdistelee naarasta jatkuvilla paritteluyrityksillään, mikä rasittaa molempia liskoja ja pahimmillaan naaras voi menehtyä jatkuvaan munimiseen. Myös naaraat voivat nahistella keskenään, joten nekin pitää varautua tarvittaessa erottamaan. Jos kuitenkin asutat useita liskoja samaan, pidä vain suunnilleen samankokoisia yksilöitä samassa terraariossa ja tarkkaile, että jokainen päivägekko saa ruokaa, eivätkä ne tappele. Älä koskaan sijoita samaan terraarioon kahta koirasta, sillä ne todennäköisesti ottavat yhteen. Koska suljetussa tilassa heikompi koiras ei pääse poistumaan vahvemman reviiriltä, voivat tappelut jatkua niin kauan, että heikompi yksilö menehtyy.

Koska päivägekot tarvitsevat suhteellisen korkean ilmankosteuden, n. 65-80%, huolehdi, että terraariossa on riittävä ilmanvaihto. Mikäli terraarion ilma ei kierrä kunnolla, sinne ilmestyy helposti hometta. Pohjamateriaalin homehtumista voit ehkäistä luonnollisesti laittamalla pohjamateriaalin sekaan esim. hyppyhäntäisiä ja siiroja, jotka syövät pohjalle tippuvia ulosteita ja ruoantähteitä.

TERRAARION SISUSTUS

Luonnossa Madagaskarin päivägekot elävät trooppisissa ja subtrooppisissa sademetsissä viettäen aikaansa pääasiassa puiden rungoilla ja oksilla. Terraarion sisustuksessa kannattaakin pyrkiä jäljittelemään juuri eläimen luonnollista elinympäristöä, sillä yksi terraarioeläinten omistamisen parhaista puolista on juuri kauniit, luonnonmukaisesti sisustetut terraariot, jotka tuovat palan luontoa kotiisi. Huolellisesti sisustettu terraario miellyttääkin paitsi omaa silmääsi, on myös päivägekolle miellyttävä paikka elää. Kauniiseen sisustukseen panostaminen kannattaa, näin terraariota on mukava katsella myös silloin, kun lisko ei ole näkyvillä.

Pohjamateriaalina voit käyttää esim. lannoittamatonta turvetta, kaarnahaketta tai näiden sekoitusta. Myös talouspaperia voidaan käyttää, kunhan huolehditaan, ettei paperi homehdu. Lannoittamaton turve pitää kosteutta hyvin ja on luonnollisen näköinen. Kauniin ja luonnollisen nä-

Faunatar Faunatar Faunatar Faunatar Faunatar Faunatar Faunatar Faunatar Faunatar

köisen pohjan saat, kun lisäät turvekerroksen päälle kaarnahaketta, kuivia lehtiä jne.

Lisäksi sisustukseen tarvitaan tietysti lukuisia kiipeilymahdollisuuksia. Madagaskarin päivägekko on loistava kiipeilijä, sen jaloissa on tarttumalevyt, joiden ansioista lisko vipeltää vauhdikkaasti sileää lasiseinääkin pitkin. Sileät pinnat ovatkin liskon mieleen, joten terraarion kiipeilyoksina voi hienosti käyttää esim. paksuja bambun tai viinipuun oksia. Muista kiinnittää oksat huolellisesti esim. terraarion kattoon tai seiniin esimerkiksi akvaariosilikonilla. Panosta erityisesti terraarion yläosien sisustukseen ja huolehdi, että siellä on liskollesi riittäväsi näkösuojaa. Esim. muovi –ja silkkikasveja on helppo kiinnittää terraarion yläosiin ja ne tarjoavat liskollesi luonnollista näkösuojaa.

Voit myös istuttaa terraarioon eläviä kasveja, näillä saat terraarioon helposti näyttävyyttä, luonnonmukaisen ilmeen, sekä kosteutta. Kasveja valitessa tulee ottaa huomioon, etteivät kasvit saa olla teräviä tai piikikkäitä, jottei lisko loukkaa itseään niihin. Liian hennot ja helposti murtuvat kasvit eivät useinkaan kestä gekon terraariossa, sillä lisko ei kunnioita terraarion sisustusta millään tapaa ja usein kiipeileekin myös kasveissa, jolloin liian hentoiset kasvit menevät rikki.

Sisustaessasi terraariota rajana on vain mielikuvituksesi. Voit esimerkiksi rakentaa terraarioosi itse näyttävän taustan. Lisätietoa terraarion sisustuksesta saat tietysti Faunattaren henkilökunnalta!

OLOSUHTEET

Koska päivägekot ovat päiväaktiivisia, ne tarvitsevat ehdottomasti UVB-valon. Terraarioon tuleekin sijoittaa vähintään 5% UVB:ta sisältävä UVB-loisteputki (esimerkiksi ExoTerra 5% UVB-putki), joita myydään lemmikkieläinliikkeissä. UVB-putki vaihdetaan uuteen 6-12kk välein valmistajan ohjeen mukaan, sillä niiden UVB-teho heikkenee käytön myötä. Voit käyttää myös monimetallivalaisimia tai elohopeapurkauslamppuja, jotka toimivat sekä UVB:n, että lämmönlähteenä. UVB-säteiden avulla Madagaskarin päivägekko kehittää ihollaan D3- vitamiinia, joka vaikuttaa eläimen kalsiumaineenvaihduntaan.
UVA-säteellä on todettu olevan liskoille psykologinen vaikutus, eli se mahdollisesti vaikuttaa mm. lisääntymisintoon ja aktiivisuuteen. Valon avulla lisko pystyy myös erottamaan eri vuorokaudenajat toisistaan. Huomaa, että UV-säteet eivät tule lasin läpi, joten lamppu sijoitetaan joko terraarion sisäpuolelle tai esim. verkkokaton päälle. Valaistusta pidetään päällä n. 12- 14 tuntia vuorokaudesta, kesällä pidempään ja talvella lyhemmän aikaa. Kuten muutkin matelijat, myös päivägekot ovat vaihtolämpöisiä ja kaipaavat terraarioonsa lämmittelyalueen voidakseen säädellä ruumiinlämpöään. Terraarion toiselle sivulle tehdään lämmittelyalue, jossa lämpö saa kohota 30-35 asteeseen. Koska Madagaskarin päivägekot ovat päiväaktiivisia, tulee lämmittelyalueen lämmön tulla luonnollisesti ylhäältä päin, jotta se vastaisi luonnollista lämmönlähdettä, aurinkoa. Lämmönlähteenä käytetään siis lämpölamppua, joka sijoitetaan niin, ettei lisko voi polttaa itseään siihen. Yöksi myös lämmitys sammutetaan ja lämpö saa laskea noin 20 asteeseen. Valaistus ja lämmitys on helpointa pitää säännöllisinä ajastimen avulla.

Terraariota sumutetaan vedellä kerran, kaksi päivässä, jotta riittävä ilmankosteus (65-80%) saavutetaan. Kuitenkaan terraario ei saa olla liian kostea, eikä esim. pohjamateriaali saa olla märkää. Seuraa ilmankosteutta kosteusmittarilla.

Liskot juovat vetensä mielellään pienistä pisaroista sumutuksen yhteydessä. Tämän lisäksi on hyvä laittaa pieni vesikuppi juomista varten. Myös tippa-juoma-automaatti saattaa toimia.

RUOKINTA

Pääruokana hyönteiset mahdollisimman monipuolisesti: sirkat, toukat, jauhomadot, perhoset, kärpäset, vahakoisan toukat, pienet torakat, hämähäkit jne. Lisäksi annetaan hedelmiä, jotka on helpointa tarjoilla lasten soseiden muodossa. Muista tarkistaa, ettei soseissa ole lisäaineita tai lisättyä sokeria. Markkinoilla on myös valmiita, päivägekoille suunniteltuja soseaineksia.

Ruokaeläimet on pyöriteltävä kalkki-vitamiinijauheessa vähintään kahdesti viikossa, kasvaville gekoille useammin, sillä varsinkin kasvavan eläimen kalsiumin tarve on huomattava. Lisäksi terraarioon voidaan pienessä kupissa laittaa liskon nuoltavaksi kalkkijauhetta.

LISÄÄNTYMINEN

Madagaskarin päivägekkojen sukupuolet erottaa vertailemalla täysikasvuisten yksilöiden reisirauhasia. Koiraalla reiden sisäpinnalla erottuu selkeä rauhasrivi, naaraalla rauhaset ovat oleellisesti pienempiä. Lisäksi useiden koiraiden pää on kookkaampi kuin naarailla.

Naaras munii yhden tai kaksi munaa kerrallaan.
Munien haudonta kestää 50-55 vuorokautta 28 asteen lämmössä. Haudontapaikassa tulisi val-

lita 75 % suhteellinen ilmankosteus.
Pienet gekkovauvat sijoitetaan omiin terraarioihinsa, jotta jokaisen yksilöllistä kasvua voidaan tarkkailla. Ensiterraarioksi soveltuu esimerkiksi malliltaan korkea muoviterraario, ns. faunaboksi.

Poikasille tarjotaan samantyyppistä ruokaa kuin aikuisillekin, mutta oleellisesti pienikokoisempana.
Kalsiumin ja vitamiinien saanti on vauhdilla kasvaville poikasille tärkeää.

Huomioithan että tämä lisääntymisohje on tiivistetty, joten tutustu huolellisesti lajin lisäännyttämiseen jo etukäteen.

MUUTA HUOMIOITAVAA

Toisin kuin nisäkkäät eivät matelijat odota hoitajaltaan yhteisiä seurusteluhetkiä. Luonteeltaan Madagaskarin päivägekko on suhteellisen arka, joten sen käsittelyä tulee välttää. Liiallinen käsittely saattaa aiheuttaa niille stressiä, josta voi seurata ruokahaluttomuutta ja muita ongelmia.

Sitä ei saa tarttua hännästä, sillä laji pystyy tiputtamaan häntänsä vaaran uhatessa. Tilalle kasvaa aikanaan uusi häntä, mutta ulkonäöltään se ei ole niin kaunis kuin ”alkuperäinen”. Alustastaan tiukasti kiinni pitävää gekkoa ei saa väkisin repiä irti, sillä sen varpaiden herkkä poimutus saattaa vahingoittua.

Madagaskarin päivägekon ihokin on hyvin herkkä. Kovakouraisessa käsittelyssä iho saattaa jopa repeytyä, joten kiinni ottaminen ja käsittely vaatii todella hienotunteisia otteita.

Jos lisko lakkaa pitkäksi aikaa syömästä, käyttäytyy oudosti tai on sairaan oloinen, ota yhteyttä matelijoihin perehtyneeseen eläinlääkäriin. Yllättävien tilanteiden varalle on hyvä selvittää jo etukäteen, mistä löydät matelijoiden hoitoon perehtyneen eläinlääkärin

Huolehdi hygieniasta, monet matelijat saattavat kantaa luonnollisena suolistobakteerinaan salmonellabakteeria.

Teksti ja kuvat © Faunatar-ketju. Ohjeen jakaminen ja kopiointi sallittu ainoastaan Faunatar-ketjun myymälöille.